

Weg met de griffier!

Wie schrijft die blijft. Blij dus met de griffel des griffiers? Dat is niet alleen door mijn hanenpotenschrift twijfelachtig... We hebben een jong vak, en de wetgever – lees de Handelingen van destijds over het verplicht stellen van de gemeentegriffier er op na – wil dat het bijdraagt aan cultuurverandering. Papier is geduldig en verandert zelden de werkelijkheid. Zo bezien kreeg ons vak de verkeerde naam. Niet één die je direct doet denken aan het opnieuw helpen uitvinden van de lokale democratie. Terwijl de tijd er rijp voor is. Gemeenten en gemeenteraden weerspiegelen de industriële maatschappij van weleer, met zijn hiërarchische en bureaucratische productiesystemen. En het zonder-last-en-ruggespraak stamt uit een tijd waarin de afgevaardigden van de provinciës niet steeds met paard en postkoets op en neer konden om hun mandaat te herbevestigen. De techniek van later=nu biedt volop mogelijkheden van raadpleging van inwoners, als je wilt online in realtime tijdens de raadsvergadering. Sterker: dat gebeurt in feite al door tweetende raadsleden.

Collectiviseer dat maar, maak het zichtbaar en geef het publiek zo veel meer kans zijn over de hele linie steeds grotere informatiepositie te delen met de politiek.

Drie decennia terug beschreef Alvin Toffler al dit soort gevolgen van de informatierevolutie¹. Toen stond hij te boek als futuroloog, als je hem nu leest zou je hem eerder sociaal geograaf noemen en over nog dertig jaar historicus... Toffler beredeneerde hoe de informatiemaatschappij een netwerksamenleving is. Waardoor in het industriële tijdperk ‘onderontwikkelde’ rurale samenlevingen een enorme inhaalslag maken. Informatietechnologie sluit naadloos aan op hun kleinschalige maatschappelijke verbanden; de vervlogen Modern Times van Charlie Chaplin gaan aan hen voorbij.

Ons deel van de wereld ontwikkelt zich eigenlijk terug naar een transactiesamenleving. Wel één waarin minder geduld wordt dat de overheid namens God en met gebod beschikt. En dus in pure zin geen overheid meer is. In stad en ommeland geldt dat nog het meest: in je gemeente en je regio zijn mensen je het naast. Niet vreemd dus dat zich daar nieuwe vormen van maatschappelijke ordening voordoen. Zoals de Achterhoek Coöperatie², waarin acht gemeenten samenwerken met de markt en het middenveld. Geen liberalisering, geen regulering, maar een vorm van netwerkbestuur. Het dualisme voorbij. Overheid,

Ondernemers en Organisaties bemensen de stuurgroep en werkplaatsen van de regiocoöperatie. Drie O's, die aangevuld met Onderzoek en Onderwijs de grote omslagen in onze tijd behartigen: vlot vervoer, duurzame economie en energie, demografische ontwikkeling, sociale stabiliteit. Dit noopt ook tot verandering van de democratische ordening. Niet alleen voor de schaal van de regio, maar eerst en vooral in dorpen en wijken. Meer en meer zullen burgers op de schaal van hun directe leefverband zelf het heft in handen hebben: burgercoöperaties, burgeraanbesteding, burgerbudgetten. Een logische vervolgstap is dat de gemeentebegroting een burgerbegroting wordt³. Gemeenteraden zullen zich afvragen wat hun positie is en zich heruitvinden. Inhoud wordt proces. Voor dorps- en wijkgericht werken samen met burgers in raadsgebiedsgroepen. Voor vernieuwing samen met strategen van andere organisaties in raadsstuurgroepen. Voor controle samen met andere toezichthouders via een deelraad van toezicht.

Algemeen belang wordt gezamenlijk belang. Na tien jaar lokaal dualisme kennen we allerhande varianten voor een flexibele werkwijze van gemeenteraden. Ze zijn nog maar het begin van de weg die we bewandelen naar een gemeente(raad) die niet over de samenleving gaat, maar er in staat. En de griffier? Die is een motiverende metgezel op die weg!

J. VAN URK, vroeger raadslid in Twente, nu raadsgriffier in de Achterhoek en bestuurslid van de griffiersvereniging.

NOTEN

- 1 Zie met name Toffler, De Derde Golf, 1980.
- 2 Zie Achterhoek Coöperatie via www.regio-achterhoek.nl
- 3 Zie BZK-publicatie 'Nederland op weg naar de burgerbegroting' via www.rijksoverheid.nl